

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ: СТАН ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

Проаналізовано стан прямих іноземних інвестицій в Україну та визначено напрями удосконалення державної політики щодо інвестиційного клімату на основі аналізу міжнародного досвіду залучення іноземних інвестицій, який можна перейняти у вітчизняну практику

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат

Актуальність теми. За період з 2006 по 2010 рік країнами світу було розроблено 4621 проектів, спрямованих на залучення іноземних інвестицій з метою розвитку економіки в цілому і окремо по кожній галузі (з них Україна – 178) [23]. Залучення іноземних інвестицій сприяє налагодженню зовнішніх економічних зв'язків між країнами. Тому створення сприятливого інвестиційного потенціалу є необхідним заходом для покращення як економічного, так і соціального становища кожної країни. Серед негативних тенденцій, які сьогодні спостерігаються в економіці України і спричиняють зниження інвестиційної привабливості держави для залучення інвестицій за даними А.В. Кретової, М.О. Чебанової (на основі даних Європейської Бізнес Асоціації) виділяють: політичну ситуацію в країні (26 % респондентів); проблеми, пов'язані з податковою системою й новим Податковим кодексом України (25 %); посилення тиску з боку державних структур і зарегульованість ринку (18 %); корупція (15 %); недосконале правове середовище (11 %); непрозорість судової системи (5 %); технічні бар'єри в процесі митного оформлення та відшкодування ПДВ (13 % і 7 % відповідно); проблеми отримання банківських кредитів і позик (5 %) [12].

За результатами дослідження, індекс інвестиційної активності в Україні порівняно з квітнем у 2012. підвищився на 0,2 пункту – до 4,43 за 10-бальною шкалою. На інвестиційний клімат України знизився негативний вплив таких факторів: адміністративні бар'єри, податкова система, система державного управління на центральному та місцевому рівні. Разом з тим, інвестори частіше стали вказувати на необхідність продовження боротьби з корупцією і реформування судової системи [22]. Тому питання

щодо залучення прямих іноземних інвестицій в економіку кожної країни є актуальним та потребує детального ознайомлення і вивчення.

Мета дослідження. Визначення напрямів удосконалення державної політики щодо інвестиційного клімату на основі аналізу міжнародного досвіду залучення іноземних інвестицій, який можна перейняти у вітчизняну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми залучення іноземних інвестицій знайшли відображення в роботах вітчизняних і закордонних учених-економістів, зокрема: С.К.Реверчука [6], В. Федоренка, Т. Проценка, В. Солдатенка, Д. Степанова [25], М. Денисенка [2], Л.І. Катан [9], В. Волошина [4] та інших. Однак, теоретичні та практичні аспекти залучення прямих іноземних інвестицій в національну економіку на основі вивчення міжнародного досвіду потребують уточнення і подальшого розвитку за сучасних умов.

Викладення основного матеріалу. Інвестиційний клімат формується під впливом політичних, економічних і соціальних чинників. До економічних чинників відносять стан на ринку праці, купівельну спроможність населення, валовий внутрішній продукт, стан нерухомості на ринку, відносини власності в державі. До політичних – стан корупції в країні, стабільність законодавства, захист прав інвестора та інші. Серед соціальних чинників виділяють демографічну ситуацію в країні та інші.

Для визначення інвестиційного клімату в країні необхідно врахувати показники, що входять до складу міжнародних рейтингів країн, які відображають специфічні позиції країни за окремими сферами діяльності.

Місце України у світових рейтингах наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Рейтинги України у світі*

№ п/п	Рейтинги	Країна, що посіла 1 місце із 185	Україна
1	“Легкість ведення бізнесу”	Сінгапур	137
2	“Реєстрація підприємств”	Нова Зеландія	50
3	Отримання дозволу на будівництво	Китай	183
4	Підключення до системи електрозабезпечення	Ісландія	166
5	Реєстрація власності	Грузія	149
6	Кредитування	Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії	23
7	Захист інвесторів	Нова Зеландія	117
8	Обкладання податками	Об'єднані Арабські Емірати	165
9	Міжнародна торгівля	Сінгапур	145
10	Забезпечення виконання контрактів	Люксембург	42
11	Дозвіл неплатоспроможності	Японія	157

*Примітка: розроблено на основі [19]

Серед наведених рейтингів Україна займає найнижчі позиції з отримання дозволів на будівництво, обкладання податками, підключення до системи електрозабезпечення. Всі ці позиції пов'язані з господарської діяльністю або окремими її складовими. Це негативно впливає на інвестиційний клімат який у третьому кварталі 2012 року інвестори оцінили на 2.14 балів (з п'яти можливих), що є найнижчим показником за всю історію дослідження з 2008 року [7].

Виділяють як негативні, так і позитивні чинники, що впливають на інвестиційний клімат країни. Одним із основних позитивних показників сприятливого інвестиційного клімату є динаміка залучення прямих іноземних інвестицій.

Під іноземними інвестиціями розуміють грошові кошти, цінні папери, майно та майнові права, результати інтелектуальної діяльності, інші цінності, передбачені чинним законодавством, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності, які не заборонені законом, з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [14]. Згідно Закону України “Про режим іноземного інвестування” [16] інвестиції можуть надходити в країну у різному вигляді, такому як рухоме і нерухоме майно, акції, облігації, інших цінних прав або валютних цінностей.

Негативно впливає на інвестиційну привабливість України система надання дозволів (в 2011 році нараховувалось 227 видів документів дозвільного

характеру та безліч дозволів, запроваджених органами виконавчої влади різних рівнів), яка є недосконалою і потребує системної реформи.

Згідно з п. 1 ст. 19 Закону України "Про інвестиційну діяльність" [15] держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також договорами України з іноземними державами. При укладанні договору необхідно вказати вид іноземних інвестицій, а саме: прямі (далі – ПІІ) і портфельні іноземні

інвестиції. Вони відрізняються тим, що при володінні першими є можливість і право контролю над об'єктом інвестицій, в які вони були вкладені. За українським законодавством для цього необхідно володіти більше 10 % капіталу. Якщо мова йде про іноземні інвестиції, у світовій практиці до них відносять такі, що складають 25 % капіталу фірми.

У I півріччі 2012 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3224,2 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерний капітал) від 128 країн світу (табл. 2).

Таблиця 2. Обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку України у I півріччі 2012 р.

№ п/п	Назва держави	Обсяг інвестицій (млн. дол. США)	% інвестицій
ВСЬОГО інвестицій		3224,2	100
1	Кіпр	893,10	27,7
2	Німеччина	454,61	14,1
3	Нідерланди	303,07	9,4
4	Російська Федерація	225,69	7,0
5	Австрія	199,9	6,2
6	Велика Британія	154,76	4,8
7	Франція	154,76	4,8
8	Віргінські (Британські) острови	106,4	3,3
9	Швеція	96,73	3,0
10	Швейцарія	64,48	2,0
11	Інші	570,7	17,7

*Примітка: розроблено на основі [18]

Країни, що мають найбільшу питому вагу в здійсненні інвестицій склали 82,3 % обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку України. Даний відсоток відповідає 2653,5 млн. дол. США, що дає підставу зробити висновок про право контролю іноземних інвесторів в українських фірмах на дану суму інвестицій. Це в свою чергу має як позитивні, так і негативні риси. Серед позитивних можна відмітити те, що залучаючи іноземні інвестиції, економіка країни розвивається, а саме: створюються робочі місця, поповнюються державний і місцеві відповідно бюджети, покращується рівень соціального життя населення, зменшується безробіття, збільшується ВВП країни, на ринку більше товарів, робіт, послуг, підвищується купівельна спроможність населення тощо. Серед негативних чинників можна розрізнити: вивіз капіталу за межі України, зменшується обсяг впливу і контролю вітчизняних виробників на діяльність компанії, в яку вкладено прямі іноземні інвестиції.

Приплив ПІІ відбувається нерівномірно за регіонами (рис. 1). До восьми регіонів: Дніпропетровської, Харківської, Донецької, Київської,

Львівської, Одеської, Запорізької, АР Крим та до м. Київ надходить найбільше всього інвестицій – 89,7 відсотка всіх залучених ПІІ. Це саме ті регіони, які на сьогодні вже є економічно розвинутими та найбільш привабливими для іноземних інвесторів. Таке спрямування ПІІ та інвестицій в основний капітал в регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку.

Значний інтерес інвесторів викликають підприємства, що здійснюють фінансову діяльність, в них акумульовано 31,2 % від загального обсягу інвестицій (1006 млн. дол. США). Інвестиційно привабливими залишаються організації, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям (16,0 % загального обсягу інвестування, тобто 515,87 млн. дол. США), підприємства торгівлі; ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (10,4 % – 335,32 млн. дол. США), транспорту та зв'язку (5,6 % 180,56 млн. дол. США).

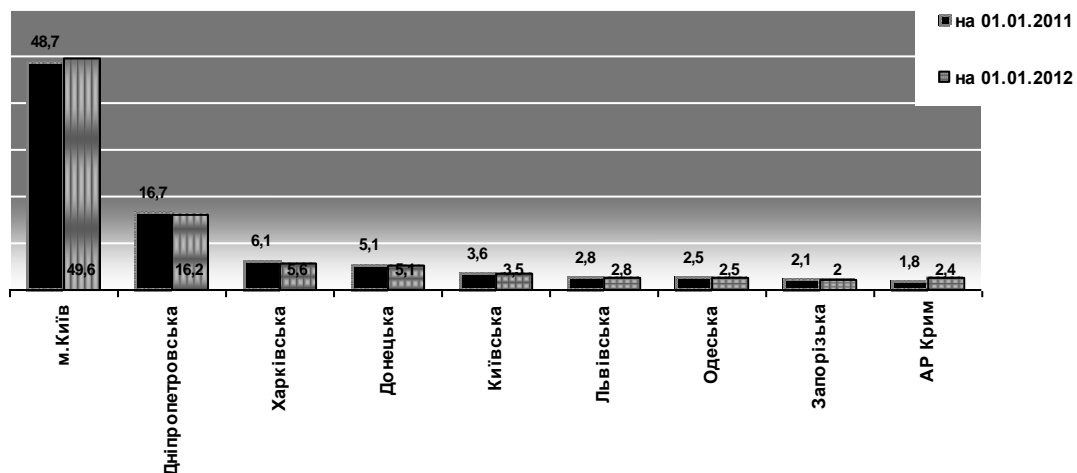

Рис. 1. Розподіл залучених прямих іноземних інвестицій за основними регіонами – реципієнтами інвестицій України (у % до загального обсягу) [5]

На підприємствах промисловості зосереджено 31,4 % загального обсягу інвестицій, тобто 1012,4 млн. дол. США (у т.ч. на підприємствах переробної промисловості – 26,1 % – 841,52 млн. дол. США, добувної – 2,7 % – 87,05 млн. дол. США). Серед галузей переробної промисловості найбільші обсяги інвестицій зосереджені на підприємствах металургійного виробництва та виробництва готових

металевих виробів (11,7 % від загального обсягу інвестицій 377,23 млн. дол. США, а саме), з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (5,5 % 177,33 млн. дол. США –), хімічної та нафтохімічної промисловості (2,4 % – 77,38 млн. дол. США), машинобудування (2,2 % – 70,93 млн. дол. США), з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (1,9 % – 61,26 млн. дол. США) [18].

Тобто, іноземні інвестори звертають свою увагу на вже розвинуті галузі, в які можна вкладати великі кошти з прибутком, який окупить всі витрати вже в майбутніх періодах. Що дозволить максимізувати свої доходи та мінімізувати затрати на той чи інший інвестиційний проект. Якщо ж вносити кошти в нерозвинені або недорозвинені галузі, то невідомо чи буде віддача і в який період. Хоча розробляються плани, але вони не завжди можуть показати реальної ситуації, так як це лише заплановані показники, що залежать від різних чинників.

Чистий приріст іноземного капіталу в економіку України (з урахуванням зміни його вартості, втрати, перекласифікації інвестицій, курсової різниці, тощо) за I півріччя 2012 р. склав 2368,8 млн. дол. США, що на 3,4 % менше, ніж за I півріччя 2011 р. Тобто спостерігається зменшення інвестиційної активності України на міжнародному ринку за 1 півріччя 2012 року.

Таблиця 3. Прямі іноземні інвестиції в економіку України за 6 місяців 2012 року (млн. дол. США) [17]

ПІІ	Усього	у тому числі з		
		країн ЄС	країн СНД	інших країн світу
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 січня 2012р.	58224,7	47353,4	4379,1	6492,2
Акціонерний капітал нерезидентів на 1 січня 2012р.	50057,9	40065,6	4018,1	5974,2
Надійшло акціонерного капіталу нерезидентів	3224,2	2054,4	162,3	1007,5
Вибуло акціонерного капіталу нерезидентів	-596,1	-487,3	-9,1	-99,7
Інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	-259,3	-296,3	-48,6	85,6
з них курсова різниця	-210,9	-193,3	-5,0	-12,6
Акціонерний капітал нерезидентів на 1 липня 2012р.	52426,7	41336,4	4122,7	6967,6
Боргові інструменти (заборгованість за кредитами та позиками, зобов'язання за торговими кредитами та інші зобов'язання перед прямими інвесторами)				
на 1 січня 2012р.	8166,8	7287,8	361,0	518,0
на 1 липня 2012р.	9120,6	7902,9	359,6	858,1
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 липня 2012р.	61547,3	49239,3	4482,3	7825,7

Найбільшу питому вагу здійснення ПІІ в Україну за перший і другий квартали разом було здійснено з країн ЄС 2054,4 млн. дол. США (загальний обсяг ПІІ 3224,2 млн. дол. США). Вибуло акціонерного капіталу протягом двох кварталів на суму 596,1 млн. дол. США (в країни ЄС – 487,3 млн. дол. США).

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну станом на 1 липня 2012 року склав 52426,7 млн. дол. США і зріс з початку 2012 року на 4,7 %, та в розрахунку на одну особу становив 1151,6 дол. США. З країн ЄС надійшло 78,8 % загального обсягу інвестицій, з країн СНД – 7,9 %, з інших країн світу – 13,3 %.

За II квартал 2012 року приплив прямих іноземних інвестицій в Україну залишався значним (1,8 млрд. дол. США), у цілому з початку року – 3,9 млрд. дол. США, що на 17 % більше ніж за аналогічний період минулого року. Як і торік, основну частину припливу прямих інвестицій в Україну становили надходження коштів до реального сектору економіки (понад 90 %). Водночас високими були обсяги інвестицій за кордон (720 млн. дол. США) [21]. Про сукупні обсяги ПІІ за 2 квартали 2012 року наведено в таблиці 3.

Також важливим для дослідження стану ПІІ є порівняння показників вкладених інвестицій в Україну, та здійснення ПІІ з України (табл. 4).

Таблиця 4. Динаміка обсягів іноземних інвестицій в економіку України*(на початок року, млн. дол. США)

Рік	ПІІ в Україну	ПІІ з України	Чистий приріст ПІІ в країні	Рік	ПІІ в Україну	ПІІ з України	Чистий приріст ПІІ в країні
1995	483,5	20,3	463,2	2004	6794,4	166,0	6628,4
1996	896,9	84,1	812,8	2005	9047,0	198,6	8848,4
1997	1438,2	97,4	1340,8	2006	16890,0	219,5	16670,5
1998	2063,6	127,5	1936,1	2007	21607,3	243,3	21364
1999	2810,7	97,5	2713,2	2008	29542,7	6196,6	23346,1
2000	3281,8	98,5	3183,3	2009	35616,4	6203,1	29413,3
2001	3875,0	170,3	3704,7	2010	40053,0	6226,3	33826,7
2002	4555,3	155,7	4399,6	2011	44806,0	6868,3	37937,7
2003	5471,8	144,3	5327,5	2012	49362,3	6898,0	42464,3

*Примітка: розроблено на основі [1]

Проаналізувавши динаміку обсягів іноземних інвестицій в економіку України починаючи з 1995 року по 2012 рік слід відмітити, що обсяг інвестицій у 2012 р. порівняно з 1995 значно зріс на 48879,4 млн. дол. США, що у 102 рази більше порівняно з попереднім періодом. Якщо ж говорити про здійснення ПІІ з України, то їх обсяг також зріс, але вже на 6877,7 млн. дол. США, що майже у 340 разів більше порівняно з 1995 роком. Це пов'язане з поступовим розвитком нашої країни та налагодженням зв'язків з країнами світу.

Крім залучення ПІІ, ключовими складовими формування сприятливого інвестиційного клімату є низка інституційних характеристик економік країн світу.

Серед одних із основних чинників впливу на інвестиційний клімат виділяють **політичну та економічну стабільність**. Угорщина надавала до 2009 року великим інвесторам перевагу у вигляді десятирічних податкових канікул [3].

Законом України "Про режим іноземного інвестування" [16] передбачено, що прибуток, одержаний від спільної інвестиційної діяльності за договорами (контрактами), оподатковується відповідно до законодавства України [8].

Відсутність дискримінації іноземних юридичних осіб. На сьогодні в Україні створене правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства. Законодавство України визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. У випадку припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його інвестицій в натуральній формі або у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів від інвестицій у грошовій або товарній формі. Держава також гарантує безперешкодний і негайний переказ за кордон прибутків і інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах унаслідок здійснення іноземних інвестицій [5].

Важливу роль у залученні інвестиції відіграють спеціалізовані державні агентства стимулювання інвестицій (в Україні Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами):

Польське агентство з питань іноземних інвестицій
Угорське агентство з питань розвитку інвестицій і торгівлі

Агентство з питань розвитку інвестицій і бізнесу Чехії
Агентство з питань розвитку інвестицій і бізнесу Словаччини [3].

Захист інвестицій та прав власності. Всі країни ЦСЄ приєдналися до Конвенції про визнання й приведення у виконання іноземних арбітражних рішень і ратифікувати Конвенцію про врегулювання інвестиційних суперечок між державами і громадянами інших країн [3].

Для підвищення захисту іноземних інвестицій Законом України від 16.03.2000 № 1547 ратифікована Вашингтонська Конвенція 1965 року про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами. Підписано та ратифіковано Верховною Радою України міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з більше ніж 70 країнами світу [8].

Зниження адміністративних бар'єрів для реєстрації бізнесу. В Болгарії кількість процедур скоротилася майже втричі (з 11 до 4), в Словенії та Словаччині – майже двічі (було скасовано 4 процедури), в Угорщині – з 6 до 4, у Чехії – з 10 до 8. Це дозволило скоротити час реєстрації в Угорщині в 10 разів, а саме: процедури тепер займають не 52 дні, а 5. В Словаччині було зменшено кількість часу, необхідного для реєстрації нової компанії, з 103 до 16 днів, у Румунії та Словенії – в три рази (10 та 19 днів відповідно).

Однією з істотних перешкод для свободи бізнесу в Україні є дуже велика кількість процедур, необхідних для реєстрації нового підприємства. В середньому, їх число дорівнює 10 (а з обліком місцевих особливостей і більше), що свідчить про високу міру бюрократизації цього процесу. Щоб підготувати всі необхідні документи і реєструватися у відповідних організаціях і фондах, українським підприємцям потрібно 27 днів [10].

Разом з тим, в окремих країнах регіону існує також низка обмежень щодо володіння і управління інвестиціями іноземними інвесторами. Основні обмеження для іноземного володіння стосуються землі й споруд.

Наприклад, володіння нерухомим майном іноземними компаніями обмежене в Чехії та Литві. У таких країнах, як Чехія, Угорщина і Польща, обмежено право власності на сільськогосподарські землі. В Словенії тільки компанії з країн Європейського Союзу мають права володіти землею, у той час як у Словаччині тільки компанії з країн Європейського Союзу мають право набувати власність на нерухомість. Проте оренда майна дозволена у всіх країнах [3].

Стаття 82 Земельного Кодексу України передбачає, що іноземні юридичні особи можуть набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення, але з певними обмеженнями. Обмеження полягають в наступному:

а) земельні ділянки повинні знаходитись в межах населених пунктів у випадку придбання об'єктів нерухомого майна;

б) земельні ділянки повинні набуватися для спорудження об'єктів нерухомого майна з метою ведення господарської діяльності; [21].

Для забезпечення права приватної власності і права на підприємницьку діяльність **утворено Раду вітчизняних та іноземних інвесторів при Президентіві України** [8].

Стимули для інвестицій (практика ЄС). Фіскальне заохочення інвестування може надаватися в одній з трьох формах: відтермінування сплати податків, зменшення оподаткування, податкові кредити.

В Угорщині інвестор має право претендувати на зменшення у сплаті податку розвитку, якщо обсяг інвестицій перевищує 3 млрд. форинтів (12 млн. євро) або 1 млрд. форинтів (4 млн. євро) для територій з низьким розвитком.

У Чехії підтримка надається проектам в галузі виробничої діяльності в обробній промисловості та інвестиціям у прогресивні технології, впровадження яких має великий експортний потенціал. Фактичний обсяг підтримки залежить від регіону інвестицій, для малих підприємств становить 25 %, для середніх – 10 % [3].

У кожному штаті США існують свої інвестиційні пільги та гарантії для інвесторів. Серед основних пільг можемо виділити наступні: зниження податкових ставок, безкоштовне створення необхідної виробничої інфраструктури, особливі пільгові ставки прискореної амортизації, позики на наукові дослідження та збільшення зайнятості. Корпораціям, які працюють на експорт дозволяється списувати близько 15 % оподаткованого прибутку. Значна допомога в країні надається невеликим компаніям, в тому числі з іноземними інвестиціями. Такі компанії мають змогу отримати пільгові позики (до 150 тис. дол. США), гарантії для отримання кредиту в банку (до 350 тис. дол. США), також безкоштовну інформацію і консультації [20].

У Англії регіональні урядові органи можуть надати на сприятливих умовах кредити, які покривають до 90 % вартості будівництва, а також знижку на вартість земельних ділянок [20].

В Італії заходи стимулювання інвестицій можна віднести до переваг і до недоліків. В країні існує багато податкових пільг для іноземних інвесторів: зменшення на 50 % податку на прибуток із корпорації на перших 10 років, звільнення від місцевого прибуткового податку на 10 років із моменту отримання першого прибутку, звільнення від місцевого прибуткового податку на 70 % від оподаткованої бази, зменшення ставки реєстраційних податків, а також створення вільної торгової зони в Трієсті, де поряд із митними пільгами діє знижена ставка податку із прибутку корпорацій (18 % замість 36 %) [20].

Через умови відчуження інвестицій проти встановлених законодавством термінів підприємства з іноземними інвестиціями, які діють у пріоритетних галузях народного господарства України, повинні сплачувати податок на прибуток за весь період інвестування в розмірі 50 % у 2009 році, установленому законодавством, а в інших галузях – у повному обсязі [13].

Розглянувши коротку характеристику у напрямках політики закордонних країн стосовно створення сприятливого інвестиційного клімату можна відмітити, що кожна країна розробляє самостійно стратегію щодо залучення іноземних інвесторів, створення їм сприятливих умов функціонування.

Якщо ж говорити про Україну, то за оцінками як внутрішніх, так і іноземних економічних суб'єктів, інвестиційний клімат залишається несприятливим. Серед основних причин, що обумовлюють даний процес та стримують економічний розвиток, численні вітчизняні та зарубіжні дослідження традиційно відзначають такі :

1. тривала політична та законодавча нестабільність, відсутність надійних гарантій захисту від змін законодавства для іноземних інвесторів;
2. відсутність чіткої державної стратегії щодо заохочення інвестицій;
3. значний податковий і адміністративний тиск;
4. нестабільність роботи фінансової системи країни;
5. темпи інфляції залишаються на значно вищому рівні, ніж у країнах Західної Європи і США;
6. високий рівень корупційності та бюрократизму в органах державної влади;
7. невисокий рівень розвитку інфраструктури;
8. нерівномірність іноземного інвестування у регіони країни;
9. недостатня кількість вільних економічних та офшорних зон [31].

В таблиці 5 охарактеризовано доцільність застосування заходів інвестиційної привабливості України на основі аналізу тенденцій зарубіжних країн.

Таблиця 5. Економічні заходи підвищення інвестиційної привабливості закордонних країн та доцільність застосування їх в Україні

Країни	Заходи підвищення інвестиційної привабливості	Доцільність застосування для України
США	Відсутність обмежень на розміри експорту	Не доцільно – при встановленні квоти на експорт Україна може втратити місце на світовому ринку,
США, Німеччина, Італія, Ірландія, Китай, Угорщина	Надання податкових стимулів та пільг;	Доцільно – так як це є стимулом для залучення інвесторів
США, Німеччина, Франція, Швейцарія, Великобританія	Надання пільгових кредитів на реалізацію інвестицій	Доцільно – є стимулом для залучення інвесторів
Німеччина	Розробка та реалізація цільових програм	Доцільно – є стимулом для залучення інвесторів
Польща, Франція, Швейцарія	Надання субвенції, субсидій на реалізацію інвестицій	Доцільно – є стимулом для залучення інвесторів
Китай	Низька вартість робочої сили	Не доцільно – так як занижуються соціальні гарантії населення
Франція, Китай	Продаж і оренда землі за низькою ціною	Не доцільно – так як земля повинна знаходитися у власності України, а не інших держав
Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина	Створення державного агентства стимулювання інвестицій	Доцільно – є стимулом для залучення інвесторів
Чехія	Підтримка виробничої діяльності і прогресивних технологій	Доцільно – є стимулом для залучення інвесторів
Угорщина	Підтримка територій з низьким рівнем розвитку,	Доцільно – є стимулом для залучення інвесторів

*Примітка: складено та систематизовано на основі [20], [3]

Пріоритетними напрямками покращення державної політики щодо інвестиційного клімату на основі міжнародного аналізу вважаємо за доцільне виділити:

1. Удосконалення системи нормативів – правового регулювання інвестиційної діяльності, а також розробка законопроекту про стимули і пільги для іноземних інвесторів при здійсненні інвестувань в Україну;

2. Розробку заходів по наданню кредитів іноземним інвесторам з можливою відстрочкою при здійсненні інвестувань в Україну

3. Розробка і введення в дію цільових програм щодо підвищення інвестиційного клімату, і як результат – залучення іноземних інвестицій;

4. Надання субвенції, субсидій на реалізацію інвестицій в Україну;

5. Створення державного централізованого агентства, в обов'язки якого входить розробка програм і їх реалізація, вивчення стану і тенденцій інвестиційного клімату України і інших країн світу, розробка заходів по покращенню державної політики у сфері інвестиційної діяльності та ін.;

6. Створення заходів направлених на підтримку територій країни з низьким рівнем розвитку шляхом надання стимулів, пільг для можливості одержання ефекту, і в той же час підвищення соціально – економічного становища країни в цілому;

7. Розробка стратегії по підтримці виробничої діяльності, а також прогресивних технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Результати дослідження дали можливість виявити такі тенденції іноземного інвестування: стан інвестиційних процесів в Україні та її регіонах в останні роки відзначається покращенням інвестиційної активності. Значні обсяги іноземних інвестицій в Україні зосереджено на підприємствах промисловості, у фінансових установах та організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям. ПІІ інвестуються нерівномірно в різні регіони України. Найбільше інвестицій приблизно 89,7% надходить до восьми регіонів: Дніпропетровської, Харківської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської, Запорізької, АР Крим та до м. Київ

У складних соціально-економічних умовах важливо визнати пріоритетність вирішення на державному рівні в системі антикризового регулювання економіки завдань, пов'язаних з залученням іноземних інвестицій в Україну. Необхідно провести відповідні заходи для покращення інвестиційного клімату. Вибір пріоритетних напрямків фінансування та формування ефективної пропозиції для залучення інвестицій неможливе без інвестиційної політики держави, яка визначає структурні та кількісні

потреби в інвестиційних ресурсах. Також було розглянуто економіку різних країн стосовно залучення ПІІ та інвестиційної привабливості. Охарактеризовано доцільність їх застосування в Україні.

Список використаних літературних джерел:

1. <http://www.dershcomstat.gov.ua>: [Електронний ресурс] 2. Денисенко М.П., Гречан А.П. Інвестиційний клімат України та напрями його подальшого покращення // Проблеми науки. – 2005. – №12. – С. 32-39. 3. Динаміка інвестиційного клімату країн Східної Європи досвід для України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/June2009/01.htm>
4. Захарін С.В. Механізм державного регулювання іноземного інвестування. – К., 2003. – 162 с.
5. Інвестиційний клімат в Україні (станом на 01.01.2012): [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukraineeu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/print/5795.htm>
6. Інвестологія: наука про інвестування: навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – К.: Атака, 2007. – 264 с.
7. Індекс інвестпривабливості України досяг мінімуму: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/ukr/detail/142295>
8. Інформація про законодавчі умови іноземного інвестування в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2945.htm>
9. Катан Л.І. Фінансові аспекти іноземного інвестування // Економіка і управління. – 2006. – № 2-3. – С. 26-29.
10. Колеснікова-Стейнруд О.В., Дудка Л.Д. Рівень індексу економічної свободи в Україні і аналіз його складови / О.В. Колеснікова-Стейнруд, Л.Д. Дудка: [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_15_2/dudka.pdf
11. Колісник О.Я. Кон'юнктура міжнародного інвестиційного ринку та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну / О.Я. Колісник // Інноваційна економіка. 2012 № 2[28]: Всеукраїнський науково-виробничий журнал: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
12. Кретова А.В., Чебанова М.О. Імідж держави як складова інвестиційної привабливості України/ А.В. Кретова, М.О. Чебанова: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Nelmidz.gov.ua>
13. Левицький Р.Й. Комплексний механізм залучення іноземних інвестицій / Р.Й. Левицький: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Duur/2009_1/a/1_2009_9.pdf
14. Леус М.М. Львівський інститут банківської справи // Суть та класифікація іноземних інвестицій: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
15. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII

(Редакція від 19.08.2012): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page1> 16. Про режим іноземного інвестування : Закон України: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.Nebuv.gov.ua>. 17. Про стан платіжного балансу II квартал 2012 року: Записка НБУ : [Електронний ресурс]: <http://www.Nebuv.gov.ua>. 18. Прямі іноземні інвестиції : [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=38501. 19. Рейтинг економік країн світу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>. 20. *Савлук О.В.* Закордонний досвід формування інвестиційної привабливості регіону / О.В. Савлук // Економічний форум. 2012. №2:[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/ekfor/2012_2/36.pdf 21. *Сальман І.Ю.* Правові тенденції набуття земельних ділянок в Україні іноземними юридичними особами / І.Ю. Сальман // Ф_П 2012-2: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2010-2/10cijjio.pdf> 22. Ситуація в Європі негативно впливає на український бізнес, – дослідження РБК-Україна, 12.11.201: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/situatsiya-v-evrope-negativno-vliyaet-na-ukrainskiy-biznes-12112012124700>. 23. *Сімонова М.В.* Оцінка інвестиційної привабливості України на основі аналізу методик, розроблених провідними міжнародними організаціями / М.В. Сімонова // ВІСНИК ЖДТУ. 2012. № 1 (59): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Nebuv.gov.ua>. 24. Стефанишин Г.С. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні /

Г.С. Стефанишин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.11 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Nebuv.gov.ua>. 25. *Федоренко В.Г., Проценко Т.О., Солдатенко В.В., Степанов Д.В.* Економічні та організаційно-правові аспекти іноземних інвестицій в Україні : монографія. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2004. – 398 с. 26. *Шик Л.М., Скоробогатова Н.Є.* Стан іноземного інвестування в Україну: проблеми та шляхи їх вирішення // Запорізький національний університет, НТУУ “Київський політехнічний інститут” : [Електронний ресурс] <http://www.Nebuv.gov.ua/>

ЗЕЛЕНИНА Олена Олександрівна – кандидат економічних наук Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік позикового капіталу;
- макроекономічне регулювання.

УЛЛУБІЄВА Карина Касумбеківна – кандидат економічних наук Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік і контроль податку на додану вартість;
- проблеми макроекономічного розвитку.

ПАНОМАРЬОВА Вікторія Олегівна – студентка Житомирського державного технологічного університету.

Стаття надійшла до редакції: 07.11.2012 р.